

ZARZĄDZENIE
REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W BYDGOSZCZY
z dnia 2017 r.

w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Ciechocinek”

Na podstawie art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134 ze zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się plan ochrony dla rezerwatu przyrody „Ciechocinek” zwanego dalej „rezerwatem”.

§ 2. 1. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie bogatego zespołu słonorośli.

2. Przyrodniczymi i społecznymi uwarunkowaniami realizacji celu ochrony, o którym mowa w ust. 1, są:

1) położenie rezerwatu w granicach miasta Ciechocinek;

2) położenie rezerwatu w bezpośrednim sąsiedztwie łąki solankowych Uzdrowiska Ciechocinek;

3) sąsiedztwo pól uprawnych, które otaczają rezerwat od północnej, zachodniej i wschodniej strony;

4) realizacja ekstensywnej gospodarki kośnej i pastwiskowej w na terenie rezerwatu;

§ 3. Identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji i ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków na obszarze rezerwatu przedstawia tabela stanowiąca załącznik nr 1 do zarządzenia.

§ 4. Ochronie czynnej podlega cały obszar rezerwatu.

§ 5. Określenie działań ochronnych na obszarze ochrony czynnej, z podaniem ich rodzaju, zakresu i lokalizacji, przedstawia tabela stanowiąca załącznik nr 2 do zarządzenia.

§ 6. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

¹ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 2249 i 2260 oraz z 2017 r. poz. 132 i 1074

Załącznik Nr 1 do Zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska
w Bydgoszczy
z dnia ...

Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków na obszarze rezerwatu

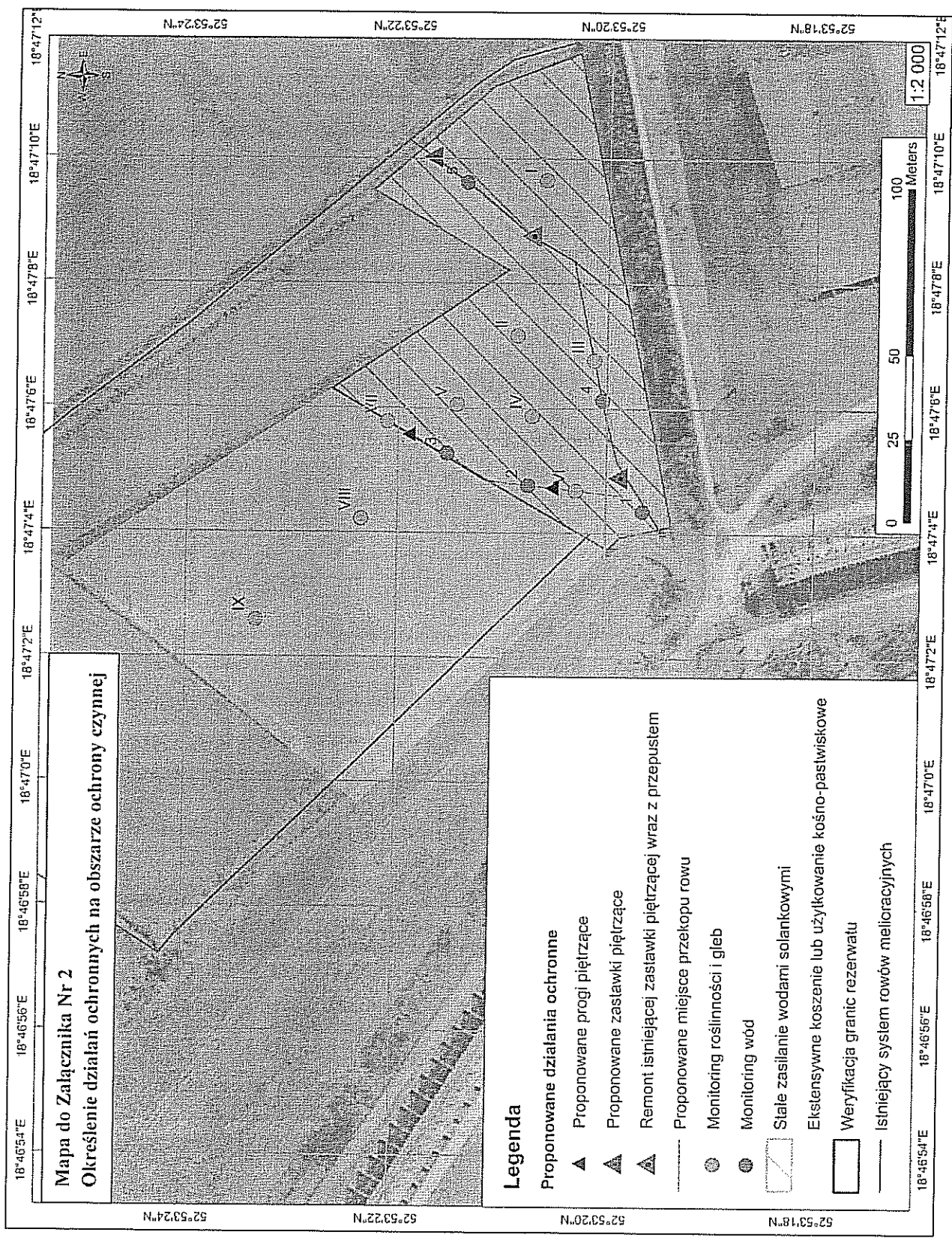
Lp.	Identyfikacja zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposób eliminacji lub ograniczenia istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków	
Zagrożenia wewnętrzne			
1.	Istniejące	Postępujący spadek zasolenia gleb	Zapewnienie stałego dopływu wód słonych
2.		Konkurencja ze strony wysokich traw, zwłaszcza trzciny pospolitej <i>Phragmites australis</i>	Stale i systematyczne koszenie i/lub wypas
3.		Przesuszenie, odpływ zasolonych wód z terenu rezerwatu (zaburzone stosunki wodne)	Budowa urządzeń piętrzących, blokujących odpływ słonych wód z terenu rezerwatu
4.	Potencjalne	Eutrofizacja	Usuwanie skoszonej fitomasy z terenu rezerwatu
5.		Zaniechanie ekstensywnej gospodarki kośnej, kośno-pastwiskowej i pastwiskowej bądź jej intensyfikacja	Utrzymanie ekstensywnego użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego, pastwiskowego
Zagrożenia zewnętrzne			
6.	Potencjalne	Zaprzestanie użytkowania tężni	Dalsze użytkowanie tężni
7.		Cofanie się zeutrofizowanych wód z kolektora ścieków do rowu odprowadzającego zasolone wody spod tężni	Budowa zastawki na końcu rowu odprowadzającego zasolone wody spod tężni

Załącznik Nr 2 do Zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska
w Bydgoszczy
z dnia ...

Określenie działań ochronnych na obszarze ochrony czynnej, z podaniem ich rodzaju, zakresu i lokalizacji

Lp.	Rodzaj działań ochronnych	Zakres działań ochronnych	Lokalizacja działań ochronnych (zgodnie z załącznikiem graficznym)
1.	Wykonanie przekopu łączącego rów odprowadzający zasolone wody spod tężni z rowem w centralnej części rezerwatu wraz z jego udrożnieniem.	Opracowanie dokumentacji technicznej oraz wykonanie przekopu łączącego rów odprowadzający zasolone wody spod tężni z rowem w centralnej części rezerwatu oraz udrożnienie istniejącego odcinka rowu (oczyszczenie bez pogłębiania), z dopuszczeniem możliwości lokalizacji przepustu umożliwiającego przejazd nad przekopem	Działka ewidencyjna 100/5 obręb Ciechocinek (0001), miasto Ciechocinek
2.	Budowa urządzeń piętrzących	Opracowanie projektów dokumentacji technicznej oraz budowa urządzeń piętrzących: 1) dwóch zastawek na rowie odprowadzającym zasolone wody spod tężni. Zastawki powinny umożliwiać piętrzenie powyższej poziomu gruntu i zalewanie części rezerwatu. 2) dwóch progów piętrzących na rowie przebiegającym przez centralną część rezerwatu. Progi powinny umożliwiać piętrzenie wody w rowie i zalewanie części rezerwatu. Po przeprowadzeniu monitoringu w razie konieczności należy dokonywać bieżącej korekty wysokości piętrzenia.	Działka ewidencyjna 100/5 obręb Ciechocinek (0001), miasto Ciechocinek
3.	Remont istniejącej zastawki i związanego z nią przepustu.	Opracowanie dokumentacji technicznej koniecznej do remontu istniejącej zastawki i związanego z nią przepustu oraz remont obiektu	Działka ewidencyjna 100/5 obręb Ciechocinek (0001), miasto Ciechocinek
4.	Stale zasilanie terenu rezerwatu wodami solankowymi	Okresowe zalewanie terenu rezerwatu od połowy kwietnia do połowy października (2-3 krotne zalanie obszaru rezerwatu). Od połowy października do połowy kwietnia zalewanie solanką może występować częściowo.	Działka ewidencyjna 100/5 obręb Ciechocinek (0001), miasto Ciechocinek
5.	Koszenie i usuwanie fitomasy, bądź naprzemienne użytkowanie kośno-pastwiskowe	Koszenie na optymalnej wysokości 10-15 cm w sierpniu (zaleca się stosowanie kosiarki listwowej), z pozostawieniem kilkunastu fragmentów niewykoszonych (co roku inny fragment). Skoszoną fitomasę należy wywieźć poza teren rezerwatu. Dopuszczalne również naprzemienne użytkowanie kośno-pastwiskowe. Wypas z obciążeniem do 1 DJP/ha (np. bydło domowe, owce, kozy).	Działka ewidencyjna 100/5 obręb Ciechocinek (0001), miasto Ciechocinek
6.	Wprowadzenie diaspor gatunków halofilnych	Wprowadzenie diaspor gatunków halofilnych zasiedlających teren rezerwatu we wcześniejszych okresach tj. aster solny, sit Gerarda, solanka kolczysta, świbka morska. Realizacja działania wskazana wyłącznie w	Działka ewidencyjna 100/5 obręb Ciechocinek (0001), miasto Ciechocinek

Lp.	Rodzaj działań ochronnych	Zakres działań ochronnych	Lokalizacja działań ochronnych (zgodnie z załącznikiem graficznym)
		przypadku stwierdzenia braku możliwości spontanicznego odtworzenia populacji powyższych gatunków z pokładów diaspor znajdujących się glebowym banku nasion.	
7.	Rewizja granic rezerwatu	Geodezyjne odnowienie granic rezerwatu w terenie oraz aktualizacja powierzchni rezerwatu.	Działka ewidencyjna 100/5 obręb Ciechocinek (0001), miasto Ciechocinek
8.	Monitoring przyrodniczy efektów prowadzonych zabiegów ochrony czynnej	<p>Monitoring efektów podjętych działań oraz stanu zachowania roślinności. Monitoring powinien obejmować wody, gleby i roślinność w obrębie rezerwatu. W pierwszych trzech latach od wprowadzenia działań ochronnych ukierunkowanych na wzrost zasolenia gleb, wskazany jest coroczny monitoring obejmujący wody powierzchniowe, gleby i roślinność rezerwatu.</p> <p>1) Monitoring wód powierzchniowych należy przeprowadzić w pięciu punktach w obrębie rowów melioracyjnych w zakresie: pomiaru pH, potencjału redox, przewodności elektrycznej i zawartości chlorków.</p> <p>2) Monitoring gleb w strefie korzenienia się roślin przeprowadzony w dziewięciu punktach powinien zawierać: pomiary wilgotności aktualnej, potencjału redox, pH, przewodności elektrycznej i zawartości chlorków w ekstrakcie nasyconym.</p> <p>3) Monitoring roślinności obejmujący: wykonanie zdjęć fitosocjologicznych w dziewięciu punktach badawczych oraz ich porównanie z danymi wyjściowymi; kartowanie roślinności rzeczywistej całego rezerwatu i porównanie zasięgu płatów zbiorowisk halofilnych w stosunku do danych wyjściowych; określenie stanu ochrony siedlisk halofilnych (zgodnie z metodyką GIOŚ).</p> <p>Na podstawie wyników przeprowadzonego monitoringu w razie konieczności należy modyfikować zabiegi ochrony czynnej.</p>	Działka ewidencyjna 100/5 obręb Ciechocinek (0001), miasto Ciechocinek

Mapa do Załącznika Nr 2
Określenie działań ochronnych na obszarze ochrony czynnej

Legenda

Proponowane działania ochronne

- ▲ Proponowane progi piętrzące
- ▲ Proponowane zastawki piętrzące
- ▲ Remont istniejącej zastawki piętrzącej wraz z przepustem
- Proponowane miejsce przekopu rowu
- Monitoring roślinności i gleb
- Monitoring wód
- ▭ Stale zasilanie wodami solankowymi
- ▭ Ekstensywne koszenie lub użytkowanie kośno-pastwiskowe
- ▭ Weryfikacja granic rezerwatu
- Istniejący system rowów melioracyjnych

UZASADNIENIE

Plan ochrony dla rezerwatu przyrody „Ciechocinek” jest dokumentem określającym sposoby zachowania bogatego zespołu słonorośli. Rezerwat przyrody „Ciechocinek” został ustanowiony zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 26 kwietnia 1963 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M. P. Nr 47, poz. 234). Aktualnie obowiązuje zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 29 stycznia 2016 r. sprawie rezerwatu przyrody „Ciechocinek” (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2016 r. poz. 506). Dla właściwego funkcjonowania rezerwatu i jego ochrony plan ochrony zgodnie z art. 20 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134 ze zm.) sporządza się na okres 20 lat. Zgodnie z art. 19 ust. 6 ustawy o ochronie przyrody regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia w drodze zarządzenia plan ochrony dla rezerwatu przyrody, sporządzony na podstawie w art. 20 ww. ustawy. Projekt planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Ciechocinek” został zaopiniowany przez: Urząd Miasta Ciechocinek pismem z dnia ..., znak ..., przez Radę Miasta Ciechocinek ... uchwałą nr ..., z dnia ..., przez Regionalną Radę Ochrony Przyrody w Bydgoszczy uchwałą nr ..., z dnia ... Projekt zarządzenia w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Ciechocinek” został uzgodniony przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego pismem znak ..., z dnia ...

Obwieszczeniem z dnia ..., znak ..., Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy zawiadomił o możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu poprzez zapoznanie się z projektem planu ochrony i możliwość składania uwag i wniosków. Informacja została podana do publicznej wiadomości zgodnie z art. 19 ust. 1a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134, ze zm.), art. 3 ust. 1 pkt. 11, art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353, ze zm.) i Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005r. w sprawie sporządzenia projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz.U. Nr 94, poz. 794) oraz art. 49 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1257).

Cały obszar rezerwatu podlega ochronie czynnej. Działania ochronne zaplanowane zostały w celu eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń. Słonoroślowy charakter roślinności rezerwatu „Ciechocinek”, sprawia że najistotniejszym zagrożeniem wewnętrznym jest spadek zasolenia gleb, wywołany ograniczonym dopływem zasolonych wód.

Podstawowym warunkiem ograniczenia powyższego zagrożenia, jest przywrócenie swobodnego dopływu wody o odpowiednio wysokim zasoleniu. Ze względu na znaczne osuszenie terenu oraz ograniczony dopływ solanki, rozwój roślinności halofilnej obecnie jest możliwy jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie i na dnie rowu odprowadzającego zasolone wody spod tężni. W celu umożliwienia rozprzestrzeniania się roślinności słonolubnej na inne części rezerwatu, należy stworzyć warunki, które pozwolą na stały dopływ słonych wód oraz ich okresowe stagnowanie. W celu zwiększenia powierzchni zalewanej słonymi wodami proponuje się wykonanie przekopu łączącego rów odprowadzający zasolone wody spod tężni z płytkim rowem przebiegającym przez centralną część rezerwatu. Dodatkowo wskazana jest budowa zastawki na rowie głównym powyżej miejsca, z którego będzie odchodził rów boczny (biegnący przez centralną część rezerwatu). Tak usytuowane urządzenie piętrzące, powinno zapewnić skierowanie zasolonych wód do rowu bocznego. Proponuje się również wybudowanie na rowie bocznym dwóch progów, które dodatkowo spiętrzałyby zasolone wody w centralnej części rezerwatu i prowokowały ich rozlewanie w kierunku rowu głównego.

Wśród czynników mogących przyczynić się do eutrofizacji terenu rezerwatu, należy wymienić możliwość cofania się zeutrofizowanych wód słodkich z kolektora ścieków, do rowu odprowadzającego słone wody spod tężni. W celu wyeliminowania możliwości cofania się zeutrofizowanych wód z kolektora ścieków, proponuje się budowę zastawki w końcowym odcinku rowu odprowadzającego zasolone wody spod tężni.

W celu ograniczenia konkurencji ze strony wysokich gatunków glikofilnych, zwłaszcza trzciny pospolitej *Phragmites australis*, należy wykaszac powierzchnię rezerwatu. W celu zwiększenia różnorodności biologicznej w zasięgu rezerwatu, proponuje się zmianę dotychczasowego sposobu koszenia, na koszenie kosiarką listwową na wysokości 10-15 cm, w terminie po pierwszym sierpnia. Dodatkowo wskazane jest pozostawianie niewielkich niewykoszonych fragmentów (naprzemiennie co drugi rok, najlepiej w pobliżu rowów), które będą stanowiły enklawy bytowania dla licznych gatunków zwierząt. Dopuszcza się również kośno-pastwiskowe użytkowanie rezerwatu, z obciążeniem do 1 DJP/ha (np. bydło domowe, owce, kozy).

Ze względu na eksperymentalny charakter planowanych zabiegów związanych z ochroną czynną roślinności halofilnej rezerwatu „Ciechocinek”, konieczny jest regularny i wieloaspektowy monitoring efektów podjętych działań. Jego realizacja pozwoli na podjęcie odpowiednich kroków i modyfikację prowadzonych zabiegów, w odpowiednim kierunku. Proponowane zabiegi ochronne zostały zaprojektowane tak aby ich realizacja przyniosła efekt w postaci: wzrostu zasolenia i uwilgotnienia gleb w obrębie rezerwatu; stopniowego

zwiększenia powierzchni zajmowanej przez zbiorowiska halofilne oraz wzrostu liczebności populacji gatunków słonoroślowych; odtworzenia populacji gatunków halofilnych, które ustąpiły z terenu rezerwatu w wyniku wysłodzenia gleby; zwiększenia różnorodności mikrosiedlisk; wzrostu bogactwa gatunkowego, zarówno w obrębie flory jak i fauny; ograniczenia eutrofizacji siedlisk w rezerwacie oraz ograniczenia ekspansji i konkurencji ze strony wysokich traw, zwłaszcza trzciny pospolitej *Phragmites australis*.

Ze względu na uwarunkowanie przyrodnicze rezerwatu nie wskazano miejsc, w których może być prowadzona działalność wytwórcza, handlowa i rolnicza, jak również nie wskazano obszarów udostępnianych dla celów naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, sportowych, amatorskiego połowu ryb i rybactwa. Udostępnianie rezerwatu w celu badań naukowych należy rozpatrywać na podstawie art. 15 ust. 1 pkt. 24 ustawy o ochronie przyrody. Uzyskanie indywidualnej zgody na prowadzenie ww. czynności gwarantuje nadzór nad ich rodzajem i metodyką, mając na uwadze dbałość o zachowanie celu ochrony rezerwatu przyrody we właściwym stanie. Udostępnienie rezerwatu dla celów edukacyjnych i turystycznych należy rozpatrywać na podstawie art. 15 ust. 1 pkt. 15 ustawy o ochronie przyrody, który umożliwia wyznaczenie szlaków w celu edukacyjnym i turystycznym.

Nie wprowadzono dodatkowych ustaleń do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ciechocinek, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego dotyczących eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych.

Zgodnie z art. 20 ust. 6 ustawy o ochronie przyrody niniejszy plan ochrony dla rezerwatu nie zawiera zakresu planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Ciechocinek PLH040019, ponieważ dla tego obszaru Natura 2000 ustanowiono plan zadań ochronnych zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy nr 0210/29/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ciechocinek PLH040019 (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. poz. 4148), obejmujący obszar rezerwatu przyrody „Ciechocinek”.